

Dues mirades

Forta i unida

JOSEP MARIA Fonalleras

Potser **Espadaler** exagera quan diu que «la qüestió catalana ha arribat a nivell planetari». A mi em fa pensar en viatges interestel·lars, però bé, resulta que parla de la declaració que va fer **Obama** en presència del rei **Felip VI**. Un gran triomf de la diplomàcia espanyola i del seu responsable, que es va preocupar bé prou que quedessin clars els dos adjectius a la recerca dels quals el monarca havia viatjat fins a Washington: forta i unida. És ben curiós que un dels protagonistes principals de la propaganda estatal contra el secessionisme català sigui el ministre d'Afers Estrangers, **Margallo**, sota l'excusa de «solemnitzar el que és obvi», és qui està convertint les autonòmiques en unes plebiscitàries, perquè és del tot surrealista

imaginar unes paraules com les d'**Obama** poc abans de les eleccions, posem per cas, al Parlament de l'Estat federat de Renània-Palatinat o del l'Estat lliure de Saxònia. ¿No seria ben estrany que **Obama** digués davant **Merkel** que està «profundament compromès per mantenir la relació amb una Alemanya forta i unida?». No ho diria, perquè resulta que no contempla la possibilitat d'una Alemanya dèbil i desunida. ¿Això vol dir que sí que pensa que les eleccions autonòmiques poden produir aquest daltabaix a Espanya? Aquesta resulta que és la gran satisfacció de **Margallo**: aconseguir que el president americà es miri el 27-S com uns comicis «planetaris», que és just el que **Margallo** diu que no són. ≡

Tot o res

EMMA Riverola

A la seva brillant novel·la *El món resplendent*, **Siri Hustvedt** reflexiona: «Les creences constitueixen una rara barreja de suggestió, imitació, desig i projecció. A tots ens agrada pensar que som resistents a les paraules i a les accions dels altres. Creiem que no fem nostres les fantasies dels altres, però estem equivocats». Al llarg dels seus primers 23 anys de govern, Convergència va amarar la societat de fe nacionalista. Ajudada pels mitjans de comunicació públics, fonamentada en un relat històric esculpí a voluntat i una cultura afí subvencionada, una idea concreta de Catalunya –com una entitat pròpia, aliena a Espanya i amb la mirada dirigida cap al nord– va buscar l'hegemonia ideològica i la majo-

ria dels vots.

La necessitat de mostrar que una multitud aclaparadora combrega amb el credo nacionalista, el que **Hustvedt** defineix com «una epidèmia de la idea contagiosa», s'ha intensificat en els anys del procés. Al seu servei treballa un llenguatge pervertit, pura expressió propagandística, i una expansiva política de gestos, inclosa l'escenografia de la Diada. Massa sovint, *tots, poble o Catalunya* són utilitzats com a subjectes que només aspiren a la independència, mentre s'ignora el 50% de la població que no combrega amb l'estelada. Si una meitat són *tots*, l'altra meitat queda reduïda a res. Una mesura més de pressió perquè el *tots* de veritat assumeixi les fantasies de només *uns*. ≡

Petit observatori

JOSEP MARIA
Espinàs

Viure amb les petites coses

No recordo tota la lletra de la cançó que cantava **Yes Montand**, però sí que era un elogi dels «petits riens quotidians». ¿Com traduiríem aquests petits riens? El diccionari castellà proposa unes *naderías*, o sigui, unes coses que no són res. Em sembla molt dur i radical. És cert que una *naderia*, una fotesa, una bagatella, és una cosa de molt poca importància. Però aquella sentència pretén ser objectiva, i em pregunto com es pot definir que una cosa és important o no, si és possible que depengui de cada persona. Poc important és, en molts casos, una consideració subjectiva. Per a una persona allò pot ser una bagatella, per a una altra persona pot ser de gran valor.

Els lectors i jo estariem d'acord, no ho dubto, que hi ha uns fets d'importància indiscutible per a tothom. Una salut acceptable, uns recursos econòmics suficients, uns amics que ens puguin acompanyar al llarg de la vida o que ens ajudin en

La felicitat quotidiana està conformada per un teixit de gestos i de discretes complicitats

un moment determinat. Però hi ha uns petits *no res* que poden animar-nos en el pas del temps. Un somriure oportú, un passeig compartit, una paraula amable, la invitació a un cafè, una abraçada discreta però reconfortant. Al capdavall, la vida és un teixit de gestos i de discretes complicitats. Res transcendental. Una paraula amiga, un instant inespreparat de calidesa.

Potser hem d'aprendre a estimar allò que algú diria que és insignificant. Perquè hi ha una tendència a valorar els grans fets –s'han de valorar, sens dubte–, però la nostra felicitat quotidiana, a la qual podem aspirar si les dures adversitats no ens han triat com a víctimes, ens és més pròxima del que imaginem. El riure d'un infant o d'un amic, l'eco d'una música, la dolçor d'una tarda. És per aquestes petites coses que lluitem, sovint sense saber-ho. És cert que la vida ens prepara una definitiva derrota, però no ens ha de privar, mentre fem camí, de petites victòries. ≡

ELS DIJOUS, ECONOMIA

Crisi, retallades i populisme polític

Els països on el gir populista ha sigut intens són aquells on s'han fet ajustos forts

ANTÓN
Costas

La notícia política de la setmana a Europa probablement ha sigut l'elecció per les bases del Partit Laborista britànic del seu nou líder, **Jeremy Corbyn**, un veterà diputat de l'ala esquerra del partit. En principi, era el candidat amb menys possibilitats. No obstant, ha arrasat. La importància d'aquesta elecció es pot apreciar en l'atenció que li han prestat els principals mitjans de comunicació econòmica del Regne Unit –*Financial Times* i *The Economist*–, i també d'Europa i d'Amèrica. Tots hi veuen ressons del que ha passat a Grècia amb **Syriza** i a Espanya amb **Podem**. En general, consideren que significa un gir cap al populisme del partit de **Tony Blair**.

El seu significat transcendeix les fronteres de la política britànica. La notícia va tenir un impacte immediat en la política espanyola. Per una banda, el Partit Popular ha aprofitat l'oportunitat per portar l'aigua al seu molí i advertir dels riscos del populisme. Per l'altra, **Pablo Iglesias**, el líder de **Podem**, ha saludat emocionat aquesta elecció al considerar que avala el seu projecte polític. I **Pedro Sánchez** ho reinvindicarà per al socialisme. Ja hi haurà temps per conèixer com evoluciona el lideratge de **Corbyn** i si, com vaticinen molts, es tracta d'un fenomen efímer que no arribarà ni a les

pròximes eleccions.

El que m'interessa aquí és entendre a què responen el fenomen populista i qui li presta suport. Abans vull fer un parell d'aclariments. Quan parlo de populisme no estic fent cap judici de valor. Utilitzo el terme per referir-me a formacions polítiques alternatives i a girs com el del laborisme britànic, que introdueixen opcions noves en els partits tradicionals. Per un altre costat, no em refereixo solament als populismes d'esquerres, sinó també als de dretes i als nacionalistes.

¿Què impulsa el populisme? El sospitós més immediat és la crisi econòmica. Malgrat que és una mitja resposta. La crisi ha afectat tots els països, però el populisme no ha sigut general ni de la mateixa intensitat. El cas del Partit Laborista és significatiu. El Regne Unit va patir la recessió del 2009, però després no ha tornat a caure en la segona recessió i la seva economia va vent en popa. No hi ha crisi. I, no obstant, el Partit Laborista ha fet un gir cap al populisme. Hi ha d'haver un altre factor.

AQUEST ALTRE factor són les retallades de despesa social. Fixin-se en una dada. Els països on el gir populista ha sigut més intens són aquells en què els seus governs han fet unes retallades més fortes. Espanya i, en particular, Catalunya en són un exemple. El cas anglès

LEONARD BEARD

també hi encaixa. Malgrat que la seva economia va bé, les retallades de despesa social de **David Cameron** han sigut les més àmplies.

Una altra manera de comprovar que són les retallades de despesa social el que principalment impulsa el populisme és veure qui el recolza. No són els grups que de forma més directa i intensa han patit les conseqüències de la crisi. Ni tampoc les persones grans i els pensionistes. Són els joves amb formació i sense feina estable i les classes mitjanes professionals. Ells són els que han vist les seves oportunitats i les seves expectatives força més afectades per les retallades de les despeses en educació, sanitat i R+D. La ràbia contra les retallades econòmiques s'ha vist alimentada a més pel fet que es perceben com la factura

social del cost dels rescats i les ajudes públiques al sistema financer. La injustícia de les retallades i el malestar amb les finances tenen molt a veure amb el populisme.

¿Què es pot fer? En aquesta ocasió, el mal està fet i ja no té remei. No obstant, n'hauríem de treure lliçons per a la pròxima crisi. El capitalisme és maniacodepressiu, bipolar. Té fases d'eufòria financera i fases de depressió. I la tornarà a armar.

¿COM EVITAR que la següent crisi financera porti noves retallades i populisme? Amb un parell de coses, com a mínim. Per una banda, no acceptar sense rèplica la socialització de pèrdues de les institucions financeres. És a dir, no acceptar la idea que s'ha de rescatar els bancs que van malament. Això afavoreix comportaments negligents i/o fraudulents dels seus directius. Com en la resta d'indústries, a la banca qui la fa ha d'assumir les conseqüències civils i penals.

Per l'altra, s'ha de protegir l'educació i la sanitat de les retallades. ¿Com? És fàcil: creant una *guardiola de l'educació* i una *guardiola de la sanitat* igual que la *guardiola* que tenim per a les pensions. Aquesta *guardiola* és el que ha permès durant tots aquests anys de crisi que les pensions n'hagin sortit relativament ben parades. ¿Recorden la paràbola de Josep i el faraó? ¡iii! Doncs això!!! Un altre dia abordaré el disseny de les dues mesures. ≡

Catedràtic de Política Econòmica (UB).